

การศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
A study on internal quality assurance in schools under the Office
of the Secondary Education Service Area 41

นายฉัตรชัย สิงห์สถิต

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ อาจารย์ ดร.สายทิพย์ ยะพู

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษาพบว่า

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านทั้ง 8 ด้าน ที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา ได้แก่ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.92$) และด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

คำสำคัญ ประกันคุณภาพภายใน

Abstract

The purposes of the study were to study internal quality assurance in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 41. The samples were 327 administrators and teachers. The data were collected by a set of five-point rating scale questionnaires. Data analysis was done through frequency, percentage (%), arithmetic means ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.).

The results of the study are summarized below:

The internal quality assurance in schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 41 as a whole was at a high level. Accordingly the highest level eight means were the preparation of the annual report on the quality of the report ($\bar{X}$ = 4.02), plan for development of school education aiming at the quality of school education ($\bar{X}$ = 4.01), provision of a quality education within the standards of education ($\bar{X}$ = 3.97), development of educational institutions as planned ($\bar{X}$ = 3.96), standardization of school education and the management and information systems ($\bar{X}$ = 3.94), provision for the development of continuing education ($\bar{X}$ = 3.92), and provision for the monitoring of the quality of education ($\bar{X}$ = 3.85).

Keywords Internal quality assurance

บทนำ

ในปัจจุบันกระแสเรื่องคุณภาพได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับวงการต่างๆ เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากแทบทุกประเทศได้หันมาให้ความสนใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษากันอย่างจริงจัง เหตุผลสำคัญประการหนึ่งน่าจะอยู่ตรงที่ว่า สถาบันการศึกษาได้ทำหน้าที่ในการผลิตผู้จบการศึกษากลับไปมีคุณภาพเพียงพอต่อการตอบสนองให้กับสังคมได้หรือไม่ ด้วยข้อสงสัยดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคมว่า สถาบันการศึกษาจะต้องมีภาระหน้าที่ที่สำคัญในการสร้างคนที่มีคุณภาพ เพราะในที่สุดคนจะกลายเพื่อกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและคุณภาพ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำลังเป็นประเด็นสำคัญสำหรับสถาบันการศึกษาทุกระดับในประเทศไทย ที่จะต้องจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามสาระสำคัญที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ซึ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2555 : 126)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2555 : 2-4) ได้สะท้อนให้เห็นได้ชัดว่าคุณภาพผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และเป็นที่น่าห่วงในทุกระดับการศึกษา จากข้อสังเกตที่พบทั้ง

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา พบว่า การบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ยังไม่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งถือเป็นงานใหญ่ของทุกภาคส่วนเริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว สถานศึกษา จังหวัด และประเทศ จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 พบว่า ด้านผู้เรียน สถานศึกษายังไม่มีการนำผลประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ด้านครู-อาจารย์ สถานศึกษาขาดครู ครูสอนไม่ครบชั้น สัดส่วนครูต่อเด็ก และความรู้ความสามารถเฉพาะทางของครูไม่เหมาะสม ด้านการบริหารควรพัฒนาระบบวัดประเมินให้ดียิ่งขึ้น

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เป็นหน่วยงานการศึกษาหนึ่งที่ทำหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 62 แห่ง ให้สามารถดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้อย่างราบรื่น ตลอดจนส่งเสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อผดุงระบบประกันคุณภาพให้เข้มแข็ง เพราะกระบวนการหรือกลไกใดๆ ที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นับว่าเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครอง ประชาชน และสถานประกอบการว่าสถาบันการศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อเสนอในการส่งเสริม และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ประโยชน์ของการศึกษา

ทราบถึงสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 2,187 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

หลักเกณฑ์ และวิธีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทั้งภายในให้สถานศึกษาดำเนินการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังต่อไปนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2553 : 15-32)

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงได้กำหนดไว้ว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งระดับปฐมวัย มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา นโยบายของหน่วยงานส่วนกลาง คุณลักษณะพิเศษของผู้เรียนที่สถานศึกษา ท้องถิ่นและชุมชนคาดหวัง นำมาสังเคราะห์หลอมรวมกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างไรก็ตามสถานศึกษาต้องพึงตระหนักเสมอว่า มาตรฐานที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผน 2 ประเภท คือ

2.1 แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแผนที่มีรอบระยะเวลาการพัฒนาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อาจเป็นแผน 3 ปี แผน 4 ปี หรือแผน 5 ปี แล้วแต่ความเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา แผนประเภทนี้จะสะท้อนกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่จะใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่วางไว้

2.2 แผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งแตกออกมาจากแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานเป็นรายปี

3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ ได้แก่

3.1 การจัดระบบบริหารสถานศึกษา โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (TQM) เป็นต้น

3.2 การจัดระบบสารสนเทศ สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาสืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว ผู้รับผิดชอบดูแลสารสนเทศของสถานศึกษาต้องทำงานอย่างมีระบบโดยมีการกำหนดกรอบการเก็บข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นวางแผนการเก็บข้อมูลซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายความตระหนักถึงความจำเป็นในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ข้อมูลและสารสนเทศทั้งหลายล้วนต้องได้จากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้งสิ้น เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องการได้มาซึ่งข้อมูลก็จะมีคุณภาพถูกต้องและได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นเปรียบเสมือนเข็มทิศชี้ทางการทำงานเพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ไม่ขัดแย้งกันแต่แผนจะไม่มีคามหมายถ้าการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาไม่ดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการควบคู่กับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและระบบคุณธรรมย่อมสร้างคนที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นได้ไม่ยากนักผู้บริหารจะทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดูแล กำกับ ติดตามและนิเทศงานของบุคลากรทุกคน/ทุกฝ่ายเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ให้ความสำคัญการดำเนินงานและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติวิสัย

5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมถึงการจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาพร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ กฎกระทรวงยังกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษามีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย โดยให้ดำเนินการติดตามตรวจสอบอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีทั้งนี้ในส่วนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาภายในเขตการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพและได้รับประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบครบถ้วน กรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาใดมีสถานศึกษาในความดูแลรับผิดชอบจำนวนไม่มากควรมีการติดตามตรวจสอบเป็นประจำทุกปี

6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาควรยึดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามควรสะท้อนภาพความสำเร็จที่ชัดเจนอย่างน้อย 2 ด้าน ดังนี้

6.1 คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน โดยระบุได้ถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีความเสี่ยง กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน กลุ่มผู้เรียนที่มีคุณลักษณะยังไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์เพราะข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่ อันนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารจัดการต่อไป

6.2 คุณภาพการศึกษาด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้แล้วในทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบจากเอกสารหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นต้น

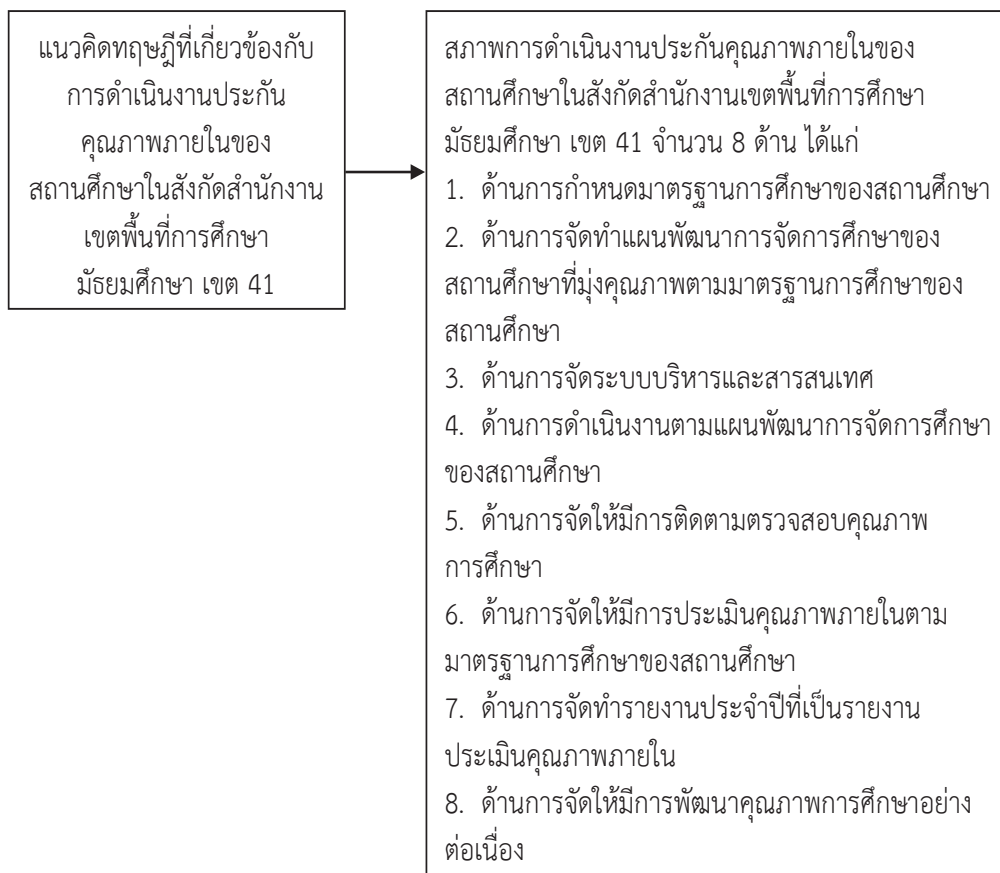
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

สถานศึกษาสามารถสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและถือว่า เป็นรายงานประจำปีของสถานศึกษาได้ รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษานี้จะนำไปเป็นฐานข้อมูลและหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาสำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ความยั่งยืนของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในผลการตรวจสอบคุณภาพ ผลประเมินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานวางแผนพัฒนาทุกระยะหรือทุกรอบการพัฒนา กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นสถานศึกษาต้องยึดคุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเอง จัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนด้วยจิตสำนึกที่ว่า “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นภาระงานปกติที่ทุกคนจะต้องรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน การดำเนินงานมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนทั้งสถานศึกษา”

การศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้ศึกษาเสนอกรอบแนวคิดของการศึกษาได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 41 จำนวน 2,187 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 41 จำนวน 327 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan
และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
เครื่องมือที่ใช้ศึกษา

เครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert (1976 : 247) ดังนี้

5	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 27 กรกฎาคม – 29 สิงหาคม 2558

2. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้ศึกษาโดยผู้ศึกษาใส่ซองติดแสตมป์และจำหน่ายซองถึงผู้ศึกษาไปพร้อมกัน

3. ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับมาทั้งหมด แล้วนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ผล

4. ในกรณีที่ผู้ศึกษาไม่ได้รับแบบสอบถามกลับมาตามระยะเวลาที่กำหนด หรือในกรณีที่แบบสอบถามสูญหาย ผู้ศึกษาแก้ปัญหาโดยติดต่อประสานงานไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยตรง พร้อมทั้งจัดส่งแบบสอบถามไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ตอบแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535 : 23-24) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	การดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการศึกษา

1. ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

2. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การกำหนดผู้รับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ 2) การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของทุกมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสม และ 3) การจัดทำประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ตามลำดับ

3. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านต่างๆ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และ 3) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ได้แก่ การวิเคราะห์

SWOT การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกและการประเมินตนเอง ตามลำดับ

4. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาครอบคลุม 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไปหรือรูปแบบอื่นๆ 2) การศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาที่ถูกต้อง ครบถ้วน และ 3) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน มีความสะดวกในการเข้าถึงและการให้บริการ ตามลำดับ

5. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) โครงการ กิจกรรมที่อยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี ร้อยละ 80 ขึ้นไป บรรลุตามวัตถุประสงค์ 2) ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กำหนด และผู้เกี่ยวข้องร้อยละ 80 มีความพึงพอใจการดำเนินงาน และ 3) การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปีตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 ขึ้นไป ของจำนวนโครงการ/กิจกรรม ตามลำดับ

6. ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การนำผลการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพไปใช้วางแผนดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนาการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน 2) การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และ 3) ตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพ ทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา โดยมีเครื่องมือที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ตามลำดับ

7. ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล 2) การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในอย่างน้อย 3 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างน้อย 1 คน และ 3) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย มีความเหมาะสมตามลำดับ

8. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา ครอบคลุมตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามรูปแบบของหน่วยงานต้นสังกัด และการเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ 2) การเผยแพร่รายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด และ 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่าย ตามลำดับ

9. ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายชื่อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน ที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยครูและบุคลากรของสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้จักพัฒนาตนเอง ไม่เรียนรู้จนเกิดทิมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ อย่างหลากหลาย และ 3) การนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

การอภิปรายผล

1. ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ จากผลการศึกษาดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีคุณภาพ โดยวางระบบการประกันคุณภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานในทุกขั้นตอน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาไม่เกิดความรู้สึกว่าการประกันคุณภาพเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากเดิม ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2543 : 11) ระบุไว้ว่า โรงเรียนจะต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา โดยอาศัยหลักการที่สำคัญคือ เป้าหมายสำคัญของการประกันคุณภาพคือการพัฒนาผู้เรียน ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร และถือว่าบุคลากรทุกคนรวมทั้งที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา มีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบในการประกันคุณภาพตั้งแต่การวางแผน การติดตามประเมินผล การพัฒนาปรับปรุง การช่วยคิดช่วยทำ ช่วยผลักดัน ฯลฯ และสอดคล้องกับแนวคิดของวีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2555 : 142-143) ที่กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายในคือการที่บุคลากรของสถานศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานตามปกติของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดี มีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของชุมชน ผู้ปกครอง และสังคมโดยส่วนรวม การประกันคุณภาพจะต้องไม่แปลกแยกจากการทำงานปกติของสถานศึกษา แต่จะเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกสิทธิ์ ชินทรภูมิ (2554 : 65) ที่ได้วิจัยเรื่องสมรรถนะครูกับการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตในจังหวัด

นครปฐม พบว่า การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาและ ตัวบ่งชี้เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาควรประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แห่งนั้นๆ บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และคณาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักปราชญ์/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ จากมหาวิทยาลัย/แหล่งความรู้ใกล้เคียง เจ้าของกิจการ/สถานประกอบการในชุมชน ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้อง เหล่านี้ควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณภาพผู้เรียน และจะมีส่วนผลักดัน สนับสนุน และ ทำงานร่วมกับสถานศึกษาให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายได้ในเวลาอันรวดเร็วและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของละมุด รอดขวัญ (2555 : 70) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษภาคใต้ตอนบน พบว่า สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดได้แก่ การจัดทำแผน พัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องเข้าใจบริบทและความต้องการของสถานศึกษาเอง โดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นภายในได้ สถานการณ์ที่เป็นอยู่ มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ทั้งผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินภายนอก ผล การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผลการทดสอบระดับชาติ รวมทั้งผลการวิจัยจากการทำวิจัยชั้นเรียน ของครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน โครงการ/กิจกรรมหรือนวัตกรรมที่นำมา ใช้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาและความต้องการใช้แหล่งวิทยาการที่อยู่ใกล้เคียงให้เป็นประโยชน์ และที่ สำคัญมากที่สุดประการหนึ่งคือ บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีจิตสำนึกร่วมในการจัดการศึกษาให้ถึงเป้าหมายที่หวังไว้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของละมุด รอดขวัญ (2555 : 71) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษภาคใต้ตอน บน พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

4. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการ ดำเนินงานสูงสุดได้แก่ การจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาครอบคลุม 4 ด้าน คือ ด้าน วิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป หรือรูปแบบอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ การจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาควรจัดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดที่มีการแบ่งงานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การ บริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูศักดิ์ ดินอาสา (2547 : 62) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากร

ทางการศึกษาที่มีต่อระดับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ด้านการจัดระบบสารสนเทศสถานศึกษา มีการปฏิบัติตามอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

5. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดได้แก่ โครงการ กิจกรรมที่อยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี ร้อยละ 80 ขึ้นไป บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการควบคู่กับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและระบบคุณธรรม ทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดูแล กำกับ ติดตาม และนิเทศงานของบุคลากรทุกคน/ทุกฝ่ายเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ให้ความสำคัญการดำเนินงานและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติวิสัย ครูสามารถแบ่งเวลาหรือบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีได้อย่างเหมาะสมและบรรลุผลสำเร็จตามแผน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของละมุด รอดขวัญ (2555 : 71) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

6. ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดได้แก่ การนำผลการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพไปใช้วางแผนดำเนินงาน ปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่ต่อเนื่องเพื่อให้เห็นแนวโน้มการปฏิบัติงานว่าดีขึ้นหรือกำลังถดถอยลงและควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือเร่งพัฒนาในเรื่องใดบ้าง และต้องดำเนินการทุกปี นอกจากนี้ กฎกระทรวงยังกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษามีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอีกทางหนึ่ง โดยให้ดำเนินการติดตามตรวจสอบอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี ตลอดจนต้องนำผลการตรวจสอบคุณภาพไปปรับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหรือแผนปฏิบัติการประจำปีและใช้เป็นข้อมูลเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย จึงทำให้สถานศึกษามีการดำเนินงานในด้านนี้อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของละมุด รอดขวัญ (2555 : 71) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน พบว่า สถานศึกษาจัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

7. ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดได้แก่ การได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินคุณภาพภายในเป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่จะต้องกระทำโดยบุคลากรภายในหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหรือไม่ เพื่อนำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสงกรานต์

ทองมาลัยเลิศ (2552 : 57) ที่ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 2 พบว่า การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

8. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดได้แก่ การสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา ครอบคลุมตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามรูปแบบของหน่วยงานต้นสังกัด และการเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นการนำเสนอข้อมูลผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสถานศึกษาให้บุคลากรภายในสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน และสาธารณชนได้รับทราบ ระดับความสำเร็จ ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาของสถานศึกษาในโอกาสต่อไป และตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดทำรายงานประจำปีหลังการจัดการศึกษาผ่านไปแล้วปี เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เปิดเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน และนำไปเป็นฐานข้อมูลและหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาสำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย จึงทำให้สถานศึกษาทุกแห่ง มีการดำเนินงานในด้านนี้ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของละมุด รอดขวัญ (2555 : 71) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

9. ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน ที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาได้มุ่งสร้างจิตสำนึก การพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาโดยถือว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นวัฒนธรรมการทำงานปกติของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของละมุด รอดขวัญ (2555 : 71) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน พบว่า สถานศึกษาจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพให้กับบุคลากรในสังกัด รวมถึงแนวทางการเตรียมการทั้งด้านข้อมูล หลักฐานร่องรอยการดำเนินงานต่างๆ อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อรับการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหาวิธีการในการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง หรือหากกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และใช้กลยุทธ์แก้ไข ปรับปรุงในส่วนงานที่มีแนวโน้มของการดำเนินงานที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ ดินอาสา. (2547). การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อระดับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด, และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ละมุด รอดขวัญ. (2555). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาคใต้ตอนบน. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- วีระยุทธ ชาดะกาญจน์. (2555). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วี.พรินท์ (1991).
- สงกรานต์ทอง มาลัยเลิศ. (2552). การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2553). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

เอกสิทธิ์ ชนินทรภูมิ. (2554). **สมรรถนะครูกับการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตในจังหวัด
นครปฐม.** (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.

Likert, R., and Likert, J. (1976). **New way of managing conflict.** New York: McGraw-Hill.